

## Nr 15

*Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fjortionde sammanträde fattade beslut, dels ock i ämnet väckt motion.*

Genom en den 17 januari 1958 dagtecknad proposition nr 46, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående vissa i nämnda protokoll omnämnda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fjortionde sammanträde fattade beslut.

Ifrågavarande beslut, vilka är av beskaffenhet att i enlighet med art. 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, är följande:

- 1) Konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete,
- 2) Konvention (nr 106) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda,
- 3) Rekommendation (nr 103) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda,
- 4) Konvention (nr 107) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder, samt
- 5) Rekommendation (nr 104) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder.

Texterna till konventionerna och rekommendationerna har såsom bilagor (Bilaga A—E) fogats till propositionen. Utskottet får hänvisa till dessa bilagor i propositionen.

Svensk ratificering av konventionen angående tvångsarbete tillstyrkes. Med prövningen av frågan om ratificering av konventionen angående veckovila för affärs- och kontorsanställda anses böra anstå tills vidare. Rekommendationen i sistnämnda ämne liksom de båda instrumenten rörande infödda befolkningsgrupper anses icke böra föranleda någon åtgärd.

I samband med propositionen har utskottet behandlat en i anledning av densamma väckt motion, nämligen motionen nr 406 i andra kammaren av fröken Höjer, vari yrkas »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till

Kungl. Maj:t hemställa om förslag till ändring av socialhjälpslagen med anledning av ratificering av konvention 105».

Beträffande de skäl, som motionären anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

*Internationella arbetskonferensens fjortionde sammanträde* hölls i Genève under tiden den 5—27 juni 1957. I sammanträdet deltog representanter för 73 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sändt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivaresidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.

### Konvention (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete

Sedan förevarande fråga varit föremål för en första behandling vid arbetskonferensens 39:e sammanträde (1956), varvid till grund för diskussionen lades de synpunkter, som framkommit i svaren från vissa medlemsstater — bland dem Sverige — å ett av Internationella arbetsbyrån utarbetat frågeformulär, uppfördes ärendet på dagordningen för 1957 års arbetskonferens för slutligt avgörande.

Inför det för ärendets behandling vid konferensen tillsatta utskottet framlades ett av arbetsbyrån efter konsultation av medlemsstaterna utarbetat förslag till konvention i ämnet. Detta förslag togs till utgångspunkt för utskottets förhandlingar.

Det slutligt utarbetade konventionsförslaget antogs av konferensen med 240 röster mot 0 och en nedlagd. Rörande konventionens innehåll må följande anföras.

Konventionen förbjuder varje form av tvångsarbete a) såsom medel för politisk påtryckning eller skolning eller såsom straff för att någon hyser eller ger uttryck åt politiska åsikter eller uppfattningar, som står i ideologisk motsättning till rådande politiska, sociala eller ekonomiska system; b) såsom en form för mobilisering och användning av arbetskraft i syfte att främja den ekonomiska utvecklingen; c) såsom arbetsdisciplinär åtgärd; d) såsom straff för deltagande i strejk; e) i diskriminerande syfte, d. v. s. av rasskäl samt av sociala, nationella eller religiösa grunder. Varje medlem, som ratificerar konventionen, förbinder sig att vidtaga effektiva åtgärder för ett omedelbart och fullständigt avskaffande av nämnda former av tvångsarbete.

Texten till konventionen återfinnes i bilaga A.

Anmärkas må att den konventionstext, som antogs vid konferensens första behandling (år 1956) av tvångsarbetsspörsmålet, därjämte innehöll ett av de danska och svenska regeringsrepresentanterna framlagt förslag till en utvidgning av konventionens tillämpningsområde. Nämnda förslag innebar,

att förpliktelsen att avskaffa tvångsarbete skulle förenas med ett åtagande att ej anlita koncentrationsläger och deportation av nationella minoriteter såsom ett medel för politisk påtryckning eller skolning eller såsom bestraffning av den som hyser eller ger till känna åsikter, som ideologiskt strider mot härskande politiska, sociala eller ekonomiska system. Förslaget medtogs emellertid inte av arbetsbyrån i den till grund för konferensens andra behandling (år 1957) framlagda texten. Den främsta anledningen härtill var att FN:s generalsekreterare, som av arbetsbyrån konsulterats i ärendet, uttalat att ett internationellt övervägande av hithörande spörsmål syntes falla inom FN:s kompetensområde. Konventionens tillämpningsområde kom till följd härav inte att utvidgas på sätt som avsågs med det svenska och danska förslaget. Emellertid antog konferensen enhälligt på förslag av danska, norska och svenska regeringsrepresentanterna en resolution, vari konferensen fäster FN:s uppmärksamhet på vikten av att till övervägande upptages frågan om vilka åtgärder som kan vidtagas för ett effektivt förbud mot och undertryckande av koncentrationsläger samt deportation av nationella minoriteter.

### Yttranden

Över konventionen har yttranden inhämtats från Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet.

*Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* anför.

I förevarande ämne finnes redan en av Internationella arbetskonferensen vid dess 14:e sammanträde (år 1930) antagen konvention (nr 29) angående tvångsarbete och obligatoriskt arbete. Sistnämnda konvention ratificerades av Sverige den 22 december 1931. Texten till konventionen återfinnes i bilaga A till proposition nr 32 till 1931 års riksdag.

Den år 1930 antagna konventionen stadgar ett principiellt förbud mot tvångsarbete, men konventionen innehåller tillika en rad undantag från förbudet, så formulerade att de möjliggjort användande av tvångsarbete i en icke förutsedd omfattning. Den vid 1957 års arbetskonferens antagna konventionen avser främst att till förhindrande av en sådan praxis åstadkomma en snävare avgränsning av undantaget.

Antagandet av ifrågavarande konvention innebär ett steg mot konferensens slutliga mål, nämligen att nå fram till ett fullständigt avskaffande av tvångsarbetet i alla världens länder. Å konferensen uttalades att syftet hade varit att skapa ett internationellt instrument, som vore ägnat att vinna en så fullständig anslutning som möjligt. En vädjan riktades även till medlemsstaternas regeringar att snarast ratificera konventionen och sörja för en effektiv tillämpning av dess bestämmelser.

Då det i vårt land inte finnes möjligheter att använda tvångsarbete i någon av de former, som angives i konventionen, synes det delegationen uppenbart, att Sverige snarast bör tillträda konventionen. Delegationen tillstyrker därför att densamma ratificeras från svensk sida.

*Svenska arbetsgivareföreningen* har intet att invända mot att konventionen tillträdades av Sverige.

Enligt *Landsorganisationens* mening skulle det ha varit önskvärt och

lämpligt att man sökt koncentrera konventionsregleringen beträffande tvångsarbete till ett enda dokument, vilket angåve och närmare specificerade även de arbetsformer, som avsåges skola vara undantagna från ett principiellt tvångsarbetsförbud. Då emellertid i vårt land överhuvud ej finnes möjlighet till tvångsmässiga arbetsförelägganden i något av de syften, som anges i den vid 1957 års konferens antagna konventionen, tillstyrker organisationen, att den ratificeras. Organisationen tillägger, att konventionen inte synes utgöra hinder för sådana tjänstepliktsförhållanden, vilka i situationer av krig eller krigsfara kan komma att meddelas med stöd av en blivande fullmaktstag.

### *Departementschefen*

*Föredragande departementschefen, statsrådet Nilsson*, anför i propositionen:

»Såsom framhållits under remissbehandlingen förekommer i vårt land inte tvångsarbete i någon av de former som anges i konventionen. Jag föreslår därför, att konventionen ratificeras av Sverige.

Den år 1930 antagna konventionen nr 29 angående tvångsarbete och obligatoriskt arbete fortsätter att vara gällande. Det kan emellertid nämnas, att Internationella arbetskonferensen å sitt allmänna sammanträde år 1956 antog en resolution, vari Internationella arbetsbyråns styrelse anmodas att snarast möjligt uppföra frågan om en revision av nämnda konvention på dagordningen för ett kommande sammanträde.»

### **Konvention (nr 106) och rekommendation (nr 103) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda**

Frågan om veckovila för affärs- och kontorsanställda var föremål för en första behandling vid 1956 års arbetskonferens. På grundval av de diskussioner, som fördes i frågan vid nämnda sammanträde, utarbetade arbetsbyrån förslag till en konvention och en rekommendation, vilka tillställdes medlemsstaterna för yttrande. Frågan togs därefter upp till slutlig behandling vid 1957 års arbetskonferens.

Beträffande innehållet i k o n v e n t i o n e n må följande anmärkas.

Konventionens bestämmelser skall bringas i tillämpning genom nationell lagstiftning, i den mån de inte genomföres medelst kollektivavtal eller skiljedom eller på annat lämpligt sätt (art. 1).

Konventionen äger tillämpning på hela den personal — lärlingar inbegripna — som är anställd i allmänna eller enskilda a) handelsföretag, b) företag, institutioner och förvaltningar, i vilka arbetstagarna huvudsakligen sysselsättes med kontorsarbete, däri inbegripna kontor, som tillhör i de fria yrkena verksamma personer, samt c) vissa andra i konventionstexten närmare angivna företag och företagsgrenar (art. 2). Den äger därjämte tillämpning å personal anställd i vissa företag, som ratificerande medlemsstat

har att angiva i en vid ratifikationshandlingen fogad förklaring, nämligen a) företag, institutioner och förvaltningar, som tillhandahåller personliga tjänster, b) posten och företag för teleförbindelser, c) tidningsföretag och d) teatrar och andra nöjesföretag (art. 3). Vederbörande myndighet eller annat lämpligt organ i varje land äger dock att från bestämmelserna i konventionen undantaga dels företag, i vilka anlitas endast medlemmar av arbetsgivarens familj, såvida de inte är eller inte kan anses som löntagare, och dels personer i företagsledande eller därmed jämförlig ställning (art. 5).

De av konventionen omfattade personerna äger rätt till minst 24 timmars sammanhängande veckovila under loppet av varje period om sju dagar. Veckovilan skall såvitt möjligt förläggas till samma tider för alla vid ett företag anställda och sammanfalla med den veckodag, som enligt landets eller ortens tradition eller sedvänja fastställts såsom vilodag (art. 6 mom. 1—3). Därest dessa allmänna regler icke kan tillämpas på grund av arbetets natur, arten av de tjänster som företaget förmedlar, storleken av den befolkning som skall betjänas eller antalet anställda, må av vederbörande myndighet eller genom lämpligt förfarande speciella anordningar för veckovila vidtagas, varvid dock de som beröres av dylika anordningar skall äga rätt till en sammanlagd vilotid, som måste vara minst likvärdig med den i art. 6 angivna (art. 7 mom. 1—2). Tillfälliga undantag må medgivas under vissa närmare angivna förhållanden. Om så sker, skall vederbörande som ersättning tillförsäkras en sammanlagd vilotid, som är minst likvärdig med den i art. 6 angivna (art. 8).

I den mån löner regleras genom lagstiftning eller är underkastade administrativa myndigheters kontroll, skall av konventionen omfattade personer inte vidkännas någon inkomstminskning till följd av åtgärder, som vidtagits enligt konventionen (art. 9).

Enligt art. 12 skall konventionen ej inverka på lag, skiljedom, sedvänja eller avtal, som tillförsäkrar vederbörande förmånligare villkor än de i konventionen angivna.

Rörande det närmare innehållet i konventionen hänvisas till bilaga B.

**R e k o m m e n d a t i o n e n** anger en högre standard och innehåller därutöver vissa vägledande principer. Sålunda förordas, att de som omfattas av konventionens bestämmelser bör, såvitt möjligt, äga rätt till minst 36 timmars veckovila, vilken om möjligt bör vara sammanhängande (p. 1). Det tillägges att den i konventionen stadgade veckovilan bör om möjligt beräknas så, att den innefattar tidrymden från midnatt till midnatt men däremot inte andra omedelbart föregående eller efterföljande viloperioder (p. 2). Personer, som är underkastade speciella anordningar för veckovila, bör inte arbeta mer än tre veckor utan att komma i åtnjutande av viloperiod. Där det ej är möjligt att medgiva sådana personer viloperioder om 24 på varandra följande timmar, bör viloperioderna omfatta 12 timmar i följd (p. 3). Slutligen förordas bl. a., att minderåriga under 18 år om möjligt bör åtnjuta en

sammanhängande veckovila om två dagar samt att i konventionen medgivna tillfälliga undantag icke bör tillämpas å minderåriga under 18 år (p. 4).

I fråga om rekommendationens innehåll i övrigt hänvisas till bilaga C.

Konventionen antogs av konferensen med 176 röster mot 27 och 31 nedlagda. Rekommendationen antogs med 183 röster mot 0 och 46 nedlagda. Av de svenska ombuden röstade regerings- och arbetarombuden för antagandet av såväl konventionen som rekommendationen, medan arbetsgivarombudet röstade mot antagandet av konventionen och nedlade sin röst beträffande rekommendationen.

### *Yttranden*

Över ifrågavarande konvention och rekommendation har yttrande inhämtats från delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Delegationen har i sin tur hört arbetarskyddsstyrelsen, generalpoststyrelsen, telestyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Handelns arbetsgivareorganisation och Tjänstemännens centralorganisation.

En redogörelse för innehållet i yttrandena lämnas i propositionen å s. 8—18.

### *Departementschefen*

*Departementschefen* anför i propositionen:

»Den svenska lagstiftningen innehåller bestämmelser, som väl täcker den i förevarande konvention fastslagna huvudprincipen om minst 24 timmars sammanhängande veckovila för affärs- och kontorsanställda. Emellertid vill det synas som om konventionen på enstaka punkter sträcker sig längre än den svenska lagstiftningen. Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet har funnit, att det undantag, som i konventionens art. 5 göres för familjemedlemmar, är snävare än motsvarande undantag i arbetarskyddslagen. Även om denna skiljaktighet är av ringa praktisk betydelse, utgör den dock enligt delegationens mening ett formellt ratifikationshinder. Delegationen har vidare ansett, att art. 6 innehåller strängare regler än arbetarskyddslagen i fråga om veckovilans förläggning.

Inom delegationen har skilda uppfattningar framförts angående innebörden av vissa i art. 7 och 8 upptagna bestämmelser om kompensationsledighet i fall, då speciella anordningar vidtages eller tillfälligt undantag göres från konventionens huvudregel. Delegationen har inte ansett sig ha tillräckligt material för att kunna bedöma denna tolkningsfråga. Med hänsyn härtill har delegationen föreslagit, att upplysningar inhämtas från Internationella arbetsbyrån rörande innebörden av ifrågavarande bestämmelser. I samband härmed bör enligt delegationens mening arbetsbyrån även beredas tillfälle att yttra sig över de hinder för en svensk ratificering, som delegationen funnit vara för handen.

Detta förslag finner jag välbetänkt och jag har för avsikt att vidtaga åtgärder för att inhämta sådant yttrande. Jag kan därför inte förorda, att konventionen nu ratificeras av Sverige. Om innehållet i arbetsbyråns yttrande ger anledning därtill, torde ratifikationsfrågan få upptagas till förnyat övervägande.

Vad rekommendationen beträffar ansluter jag mig till delegationens uttalande, att däri intagna anvisningar icke för närvarande påkallar några lagstiftningsåtgärder för vårt lands vidkommande. I den omfattning så befinnes önskvärt och lämpligt bör rekommendationen likväl beaktas vid en framtida revision av arbetarskyddslagens hithörande bestämmelser.»

**Konvention (nr 107) och rekommendation (nr 104) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden levande folkgrupper i självstyrande länder**

Jämväl ifrågavarande konvention och rekommendation har varit föremål för behandling vid två på varandra följande arbetskonferenser. En första diskussion rörande dessa båda instrument ägde sålunda rum år 1956 och ledde efter ytterligare överväganden vid 1957 års konferens till att instrumenten antogs, konventionen med 179 röster mot 8 och 45 nedlagda samt rekommendationen med 177 röster mot 0 och 53 nedlagda. De svenska regerings- och arbetarombuden röstade för såväl konventionen som rekommendationen, medan arbetsgivarombudet röstade mot konventionen och nedlade sin röst beträffande rekommendationen.

Beträffande innehållet i konventionen må följande anföras.

I konventionens första del fastslås att det primära ansvaret för att samordnade och systematiska program genomföres till skydd för ifrågavarande folkgrupper och deras fortskridande integration i respektive länders liv skall åvila regeringarna. Det betonas att i detta syfte vidtagna åtgärder skall inriktas på att göra det möjligt för de infödda folkgrupperna att på grundval av jämlikhet åtnjuta de rättigheter och möjligheter, som enligt den nationella lagstiftningen tillkommer andra folkgrupper, samt att främja de infödda folkgruppernas sociala, ekonomiska och kulturella utveckling och höja deras levnadsstandard. Programmen skall i första rummet syfta till en utveckling av den enskilde individens värdighet, hans värde för samhället och hans initiativ. Våld eller tvång skall icke förekomma såsom ett medel att främja integrationen. Så länge det är nödvändigt skall särskilda åtgärder vidtagas till skydd för dessa folkgruppers institutioner, deras personer samt deras egendom och arbete, men dylika åtgärder får inte leda därtill att ett tillstånd av segregation skapas eller upprätthålles. Vederbörande regeringar skall sträva efter samverkan med infödda folkgrupper och deras representanter, bereda dessa folkgrupper tillfälle att utveckla sitt initiativ samt stimulera deras medborgerliga frihet och medverkan i olika institutioner. Samtidigt betonas vikten av att deras sedvänjor

och institutioner respekteras, när de inte är oförenliga med det nationella rättssystemet eller med målsättningarna för integrationsprogrammen. Konventionen föreskriver vidare, att förbättringen av ifrågavarande folkgruppers levnads- och arbetsförhållanden och av deras bildningsnivå skall ges hög prioritet i planer för den allmänna ekonomiska utvecklingen inom de av dessa folkgrupper bebodda områdena.

De följande delarna av konventionen behandlar bl. a. erkännandet av äganderätten till den jord, som den infödda befolkningen traditionellt nyttjar, skydd mot befolkningens förflyttning från hävdvunna bosättningsområden samt likställighet med andra folkgrupper inom samhället i fråga om tillhandahållandet av medel för jordens utnyttjande. Vidare stadgar konventionen skydd i samband med rekrytering och bestämmande av arbetsvillkor ävensom skydd mot diskriminering i fråga om föreningsfrihet och rätten att sluta kollektivavtal samt rätten att erhålla kvalificerat arbete etc. Medlemmarna av ifrågavarande folkgrupper skall även åtnjuta samma möjligheter som andra medborgare i fråga om yrkesutbildning. Hantverk och landsbygdsindustri skall uppmuntras både som en faktor i de infödda folkgruppernas ekonomiska utveckling och såsom ett medel att bevara deras kulturella arv och konstnärliga värden. Befintlig socialförsäkring skall utsträckas till att omfatta olika kategorier av ifrågavarande folkgrupper, varjämte en efter deras sociala, ekonomiska och kulturella förhållanden anpassad hälsovård skall organiseras. Medlemmarna av dessa folkgrupper skall erhålla möjlighet till undervisning på samma villkor som landets befolkning i övrigt; särskilda upplysningsåtgärder skall vidtagas i syfte att undanröja fördomar mot de infödda folkgrupperna. Slutligen stadgas att statliga organ skall skapas och utvecklas för att planera, samordna och genomföra skydds- och integrationsåtgärder, framlägga förslag till lagstiftning samt övervaka tillämpningen av dessa åtgärder.

Texten till konventionen återfinnes i bilaga D.

Rekommandationen innehåller vissa kompletterande normer beträffande jord, rekrytering och arbetsvillkor, yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri, social trygghet och hjälp, hälsovård, undervisning, språk och andra informationsmedel samt administration.

Beträffande det närmare innehållet i rekommendationen hänvisas till bilaga E.

### Yttrande

*Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* har i avgivet yttrande över ifrågavarande konvention och rekommendation uttalat, att då dessa instrument torde sakna omedelbart intresse för Sveriges vidkommande, det inte torde kunna ifrågakomma för vårt land att förverkliga konventionens innehåll eller rekommendationens anvisningar genom lagstiftning eller på annat sätt. Konventionen syntes därför ej böra ratificeras av Sverige, och vad rekommendationen anginge, torde ej heller denna böra föranleda någon åtgärd.



### Departementschefen

Departementschefen anför i propositionen:

»Till vad delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anfört kan jag ansluta mig. Jag anser följaktligen, att konventionen icke bör ratificeras av Sverige och att ej heller rekommendationen bör föranleda någon åtgärd från svensk sida.»

### Utskottet

Utskottet ansluter sig till den av departementschefen uttalade meningen, att konventionen (nr 105) angående avskaffande av tvångsarbete bör ratificeras av Sverige.

I motionen II: 406 framhålles att varje medlem, som ratificerar konventionen, förbinder sig bl. a. att icke i någon form anlita tvångsarbete såsom arbetsdisciplinär åtgärd eller av sociala grunder i diskriminerande syfte. Vidare göres gällande att ratificering från Sveriges sida av nämnda konvention bör föranleda borttagande av den form av tvångsarbete, som kan åläggas enligt 49—51 §§ lagen om socialhjälp. Motionären föreslår därför, att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till ändring av denna lag som en följd av ratificeringen av konventionen. Med anledning av vad i motionen uttalats får utskottet anföra följande.

I 48 § lagen om socialhjälp stadgas bl. a. att därest någon, som intagits i arbetshem, undandrager sig att utföra anvisat arbete eller visar tredska att efterkomma givna föreskrifter eller gör sig skyldig till uppförande som strider mot sedlighet eller god ordning eller utan tillstånd lämnar arbetshemmet, så äger hemmets styrelse, under förutsättning att han fyllt 21 år, tilldela honom varning. Därest någon ej låter sig rätta av sådan varning, må hemmets styrelse enligt 49 § samma lag göra framställning hos länsstyrelsen om att han skall dömas till tvångsarbete. I 50 och 51 §§ i lagen återfinnes bestämmelser om förfarandet vid ådömande av tvångsarbete och om verkställighet därav m. m.

Motionären förmenar, att berörda bestämmelser om tvångsarbete i lagen om socialhjälp kommer i konflikt med konventionens förbud mot tvångsarbete såsom arbetsdisciplinär åtgärd eller av sociala grunder. Denna uppfattning kan utskottet emellertid icke dela, då det för utskottet framstår såsom uppenbart att konventionens bestämmelser icke avser sådant tvångsarbete som kan ådömas enligt ifrågavarande lag. Utskottet — som saknar skäl att i förevarande sammanhang ingå på bedömande av frågan huruvida de i lagen om socialhjälp intagna reglerna om tvångsarbete av annan anledning bör undergå förändring eller slopas — avstyrker därför motionen.

Vad härefter angår konventionen (nr 106) angående veckovila för affärs- och kontorsanställda jämte den därtill anslutna rekommendationen (nr 103) i samma ämne samt konventionen (nr 107) angående skydd för och integration av infödda och andra i stammar eller i stamliknande förhållanden

levande folkgrupper i självstyrande länder jämte den därtill anslutna rekommendationen (nr 104) i samma ämne, så finner sig utskottet kunna ansluta sig till vad föredragande departementschefen beträffande dessa yttrat i propositionen.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen i anledning av förevarande proposition, nr 46, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anför;

B. att förevarande motion, II: 406, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1958

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

---

*Vid detta ärendes behandling har närvarit*

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne\*, fru Carlqvist, fru Svenson, herr Mannerskantz\* och fru Hamrin-Thorell\*; samt

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo\*, fru Ekendahl\*, herr Carlsson i Bakeröd, fröken Höjer, fröken Sandell, fröken Wetterström, herr Fredriksson och fru Eriksson i Ängelholm\*.

\* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

---

**Reservation**

av fröken Höjer.